

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TAILIMI, FAN VA INNOVATSIONALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

Rektor
2023-yil 08-avgust
Sh. Sirojiddinov

“MEDIASAVODXONLIK VA AXBOROT MADANIYATI”
sillabus

Bilim sohasi:	100 000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110 000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111400 – O'zbek tili va adabiyoti

Toshkent-2023

Fan/modul kodi	Fan/modul turi	ECTS - Kreditlar	Ta'lim tili				Ishlab chiqilgan o'quv yili		
			o'zbek						
MSVAX104	majburiy						2023/2024		
Semestr	Har bir semestrdagi fan/modulning nomi	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)			Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)		
			Jami:	ma'ruza	seminar			amaliy	
7	Media savodxonlik	5	4	30	30	0	0	90	150
	Jami:	5	4	30	30	0	0	90	150

1. Fan maqsadi (FM)

"Fanning mazmuni" o'quv fanining maqsadi va uning asosiy vazifalari tegishti yo'nalish bo'yicha mutaxassis tayyorlash vazifalariga bog'langan holda bayon etiladi

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Umumiy psixologiya
2.	Informatika va axborot texnologiyalari
3.	Tarbiya

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

Fan bo'yicha talabalarining bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi.

Talaba:

- ma'lumot, mulohazot tushunchasi, rivoji va tarixiyligi;
- media va axborot madaniyati savodxonligining asosiy elementlarini belgilash;
- axborot manbalari va xitoylarini aniqlash;
- media savodxonlik va axborot madaniyatini baxolash;
- axborot (man)ni taxlil qilish savodxonligini oshirish to'g'risida *tasavvurga ega bo'lishi*
- axborot xuruji, taxdid va shu turdagi xavfsizlikka qarshi media savodxonlikka oid ma'naviy-madaniy immunitetini shakllantirish;
- yoshlarda internet va jamiyiy fannomqlardan foydalanishda qaramlik xissi bilan emas, balki, o'qib-o'rganishni maqsad qilishi lozimligi haqida *bilishi va ulardan foydalana olishi*;
- kelgusi faoliyatida media savodxonlik va axborot madaniyatini pedagogik faoliyatida qo'llash usullarini aniqlash;
- milliy axborot xavfsizligini ta'minlash va g'oyaviy immunitetini shakllantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Talabalarining kreditlarini olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda gi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom" ning 15- va 30-bandlariga asosan Rivojlanish masalasavodxonlik va axborot madaniyati fanidan 1 - semestrdada 150 soat o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholanih kasbiy kompetensiyalarni yuqarli darajada egallagan* talabaga 1 - semestrdada 5 kredit beriladi.

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.*

Talabalarining bilimni baholash va kreditlarni to'plash jarayoni O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustidagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimni nazorat qilish va baholash mezonlari

(Assessments) (talaba o'zlashtirishini baholash jadvali va mezonlari)

Rivojlanish psixologiyasi va differensial psixologiya fanga kunduzgi bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 1-semestr bo'yicha 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 90 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 150 soat yuklama hajmiga 5 kredit beriladi. Ijoriy va oraliq nazoratida talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratida esa 50 ball to'playdi.

JN mezonlari:

JN: Talaba amaliy mashg'ulotidagi faolligi va izlanuvchanligi bilan tayyorlanib muhokamada gahmasha, har bir mavzu uchun 0,5 ball (30 juftlik uchun) va 1 balldan (15 juftlik uchun) berib boriladi, jami 15 ball (30*0,5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda 5 ball kreativ fikri uchun beriladi.

JN ballar(20ball) konvertatsiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	11	0-59,9%

ON mezonlari (30ball)

ON: Oraliq nazorati ma'ruza mashg'uloti tugagandan so'ng o'kazitladi. Oraliq nazoratida talabaga og'zaki savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi

Baho	Ball	O'zlashtirish
"5"	27-30	90-100%
"4"	21-26	70-89,9%
"3"	18-20	60-69,9%
"2"	17	0-59,9%

YAN mezonlari(50ball)

YAN: Yakuniy nazorat yozma shaklida o'kazitladi, talabaga raqamlangan biletga 3 ta savol beriladi va talabalar savollarga tayyorlanib og'zaki javob berishadi har javob uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni "og'zaki" yozma va slaid

shaklida himoya qilinadi. Talabaning natij madaniyati kreativ fikrlashga va qo'yilgan loqshirriqqa mustaqil yondoshuviga qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami 20 ball to'playdi.

YAN ballar konvertatsiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
"5" baho	45-50	90-100%
"4" baho	35-44	70-89,9%
"3" baho	30-34	60-69,9%
"2" baho	29	0-59,9%

1-Izoh: O'ROO'MTVning 2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyruqi (OTM talabalar bitimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizom) **1-jadvali** (baholashni "5" baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali) **2-jadval** (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali) **O'zbekiston tizimi**) asosan konvertatsiya qilinadi.

2-Izoh: VMning 2020 yil 31 dekabrda 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkili etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida) qarori **1-ildovasi** (OTM o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi, 8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'kazilishi muddalari muayyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkili etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash

JADVALI

"5" baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ESTS-European Credit Transfer System)	"100" ballik shkala (%)
"5"(a1o)	"A"	90—100
"4"(yaxshi)	"B"	70—89,9
"3"(qoniqarli)	"C"	
	"D"	60—69,9
	"E"	
	"FX"	
	"F"	
"2"(qoniqsiz)		0—59,9

MA'RUZA MASHG'ULOTLARI

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (1-semestr)		30
Mediasavodxonlik va axborot madaniyatiga kirish.		
M1	Media savodxonlik va axborot madaniyati rivoji xamda jamiyatdagi axamiyati	2
M2	Axborotni jamiyatda tungan o'rni va axamiyati.	2

M3	Jaxon media va axborot makonida raqobat muxiti	2
M4	Xorijiy ommaviy axborot vositalarini media zamondagi o'rni	4
M5	Media maydon tuzilishi va ta siri	2
M6	Jiymoiy tarmoqlarda axborot xurujlari va taxdidlar	4
M7	Media maydonda axborot tarkatish madaniyati	2
M8	Shaxsga yunatirilgan axborot: psixologik, dimiy va madaniy taxdidlar	2
M9	Axborot xavfsizligini ta'minlashning e'oyaviy-nazariy asoslari	2
M10	O'zbekistonda axborot xavfsizligining ma'naviy va xuquqiy asoslari	4
M11	Virtual o'yinlarning yoshlar ongiga ta siri	2
M12	Media maydon va internet imkoniyatlari	2

Mashg'ulotlar shakli: seminar (S) (1-semestr)

S1	Media savodxonlik va axborot madaniyati rivoji xamda jamiyatdagi axamiyati	30
S2	Axborotni jamiyatda tungan o'rni va axamiyati.	2
S3	Jaxon media va axborot makonida raqobat muxiti	2
S4	Xorijiy ommaviy axborot vositalarini media zamondagi o'rni	4
S5	Media maydon tuzilishi va ta siri	2
S6	Jiymoiy tarmoqlarda axborot xurujlari va taxdidlar	4
S7	Media maydonda axborot tarkatish madaniyati	2
S8	Shaxsga yunatirilgan axborot: psixologik, dimiy va madaniy taxdidlar	2
S9	Axborot xavfsizligini ta'minlashning e'oyaviy-nazariy asoslari	2
S10	O'zbekistonda axborot xavfsizligining ma'naviy va xuquqiy asoslari	4
S11	Virtual o'yinlarning yoshlar ongiga ta siri	2
S12	Media maydon va internet imkoniyatlari	2

MUSTAQIL TA'LIM VA MUSTAQIL ISHLAR

T/r	Mustaqil ta'lim (MT) (2-semestr) Mavzular nomi	Topshirig shakli	90
1	Media savodxonlikni rivojlantirish yo'llari	Klasser tayyorlash	3
2.	Ed'yuton konsepsiyasi.	Prezentatsiya tayyorlash	3
3.	Post-xaqiqat nima?	Referat tayyorlash	3
4	Filmlar va ommaviy madaniyat.	Mavzuga doir referat tayyorlash va og'zaki bayon qilish	3
5.	Televideenie – ko'ngillochar sanoat sifatida.	Taxliliy xisobot tayyorlash	3

6.	Uyinlar - ijtimoiy faoliyat sifatida	Mavzuga doir 20 ta test tuzish	3
7.	Medialarning ijtimoiy mazmuni.	Prezentatsiya tayyorlash va himoya qilish	3
8.	Media madaniyat va innovation pedagogik texnologiyalar	Mavzuga doir 15 ta test tuzish	3
9.	Ijtimoiy media shakllari	Prezentatsiya tayyorlash	3
10.	Ijtimoiy mediada taxdid va xavf-xatarlar	Mavzuga doir 20ta test tuzish	3
11.	Tarmoq odob axloqi. (Infoetika)	Mavzuga doir referat tayyorlash va og'zaki bayon qilish	3
12.	Axborot matnlar bilan ishlash va media madaniyat	Mavzuga doir prezentatsiya tayyorlash va himoya qilish	3
13.	Axborot nima va uning manbalari	Prezentatsiya tayyorlash	3
14.	14.Axborot turlari va ishonchligi	Taxlily xisobot tayyorlash	3
15.	Media muxrida axloqiy tamoyillar	Mavzuga doir 20ta test tuzish	3
16.	Media muxrida bola xuquqlari	Klasslar tayyorlash	3
17.	BMTning "Bola xuquqlari tugrisidagi konvensiyasi"	Prezentatsiya tayyorlash	3
18.	Media texnologiyalar kundalik xayolda	Referat tayyorlash	3
19.	Ijtimoiy mediani baholash	Mavzuga doir referat tayyorlash va og'zaki bayon qilish	3
20.	Media savodxonlikni qanday oshirish mumkin?	Taxlily xisobot tayyorlash	3
21.	Siz nima uchun media savodli bulishingiz kerak?	Mavzuga doir 20 ta test tuzish	3
22.	Taqdimot tayyorlash va taqdim etish usul va vositalari	Prezentatsiya tayyorlash va himoya qilish	3
23.	Media makonda axborotni taqdim etish	Mavzuga doir 15 ta test tuzish	3
24.	Kitob apparati bilan ishlash	Prezentatsiya tayyorlash	3
25.	Texnika madaniyati	Mavzuga doir 20ta test tuzish	3
26.	Reklamning ijtimoiy mazmun-moxiyati	Mavzuga doir referat tayyorlash va og'zaki bayon qilish	3
27.	Komp'yuter o'yinlari - mankurlik vositasi	Mavzuga doir prezentatsiya	3

28	Virtual o'yinlarning asoratlari	tayyorlash va himoya qilish	3
29	Virtual tutqunlikka qarshi kurash	Taxlily xisobot tayyorlash	3
30	Kiberterrorizm	Mavzuga doir 20ta test tuzish	3

Asosiy adabiyotlar:

- 1.Ya.Mamatova, S.Sulaymanova. Uzbekistan mediata'lim tarakkiyoti yulida. Ukuv Kullama. Extremum-press, 2015-94 b
- 2.Yayyo, Muxammad Amin. Internetdagi taxdidlardan ximoya.Yordamchi ukuv kullama. Moyaromnaxr, 2016 -672 b
- 3.A.V. Fedorov. Mediaohazovaniya i mediagamotnost. Uchebnoye posobie. M. 2018 g
- 4.Media va axborot savodxonligini shakllantirishning pedagogik jihatlar. Ukuv-amaliy kullama. - Extremum-press, 2017-142 b

Qo'shimcha adabiyotlar:

- 1.Ахметова Д.С. Медиаобразование и медиаграмотность: теория, методология, практика. Учебное пособие. Каз'У. 2016 г
- 2.Амтлов Д.М. Аxborot-kommunikatsiya texnologiyalari izoxli lu'fat. 2010.
- 3.Бурханов X. M. Internet xavfisizligini ta'minlashda milliy segment faoliyatining sotsiologik jihatlar. Diss. Avtoreferat. T.: 2022.
- 4.Raximova Sh.A. Ijtimoiy tizimni modernizatsiyalashirish jarayonida axborot almashinuvi madaniyati. Diss. Avtoreferat. T.: 2021.
- 5.Shermuhamedova A.U. O'zbekistonda ijtimoiy tarmoqlarning shakllanishi tendensiyalari va xususiyatlari. Diss. Avtoreferat. T.: 2021.
- 6.Судич Й.В., Проказин В.В. Роль социализации детей в жизни молодежи. М. 2019.
- 7.Matbayev T. Matbayeva R. Jaxolat xitruji. - Toshkent: Akademika, 2013
- 8.Tolpov A.A. Yoshlar orasida jinoyatchilikning oldini olishning ijtimoiy mexanizmlari. Diss. Avtoreferat. T.: 2021.
1. Uzbekistan Respublikasi Prezidentining farmoni
- 1.Uzbekistan Respublikasini yanada rivojlantirish buyicha Xarakatlar strategiyasi tuf'risida (Uzbekistan Respublikasi konun xujjatlari luplani, 2017 y., 6-son, 70-moddal)
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 13 dekabrdaagi "O'zbekistan Respublikasi davlat boshkaruviga takamli iktisodiyofelektron hukumat xamda axborot tizimlarini joriy etish buyicha kushinmcha chora-tadbirlar tuf'risida"gi PF-5598-son Farmoni (Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 13.12.2018 y.
3. O'zbekistan Respublikasi Prezidentining 2020 - yil 6 - noyabrdaagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim - tarbiya va ilm - fan soxalarini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida" gi PF - 6108 - son farmoni.

Axborot manbalari:

1. http://www.uzedu.uz - O'zbekiston Respublikasi Xaqi ta'limi vazirfigi sayti.
2. http://www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumati poftan.
3. Prezident.uz - O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti
4. www.press-service.uz - Prezident matbuot xizmati
5. www.Lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ta'limot'an milliy bazasi.
6. www.ziyoume.uz - O'zbekiston Respublikasi ta'lim polini
7. www.uz.uz - O'zbekiston Milliy axborot agentligi (O'ZA)
8. www.natib.uz - Alisher Nvoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi

9. www.webofscience.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi
10. www.scopus.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi
11. www.elibrary.ru - Rossiya ilmiy maqolalari indeksi
12. www.pedagog.uz
13. "Халк сузи" газетаси - www.info.XSS.Uz
14. "Туркистон" газетаси - www.turkiston.sarkor.uz
15. "Маврифат" журнали - www.ma.rfal - info.ru
16. "Жамият ва бошқарув" журнали - www.zrull.academy.freenet.uz
17. "Мозилдан сالد" журнали - www.mozily.dostlink.Nel
18. www.mfa.uz

Ishchi o'quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023-yil " " " "dagi " " " -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

"Ilmiy-gumaniatar fanlar" kafedrasi mudiri, p.f.a. dotsent
I.Astonov (imzo)

Tuzuvchi:

Irzaev B. (imzo)
Ilmiy-gumaniatar fanlar kafedrasi katta o'qituvchisi.
Abdurazakova K.Y. (imzo)
Ilmiy-gumaniatar fanlar kafedrasi o'qituvchisi.

Taqrizchilar:
Sattorov, V.N. (imzo)

Ilmiy-gumaniatar fanlar kafedrasi dotsenti, p.d.f nomzodi:
Sirovov O.O – TK TI "Ilmiy-sivoxta fanlar" kafedrasi mudiri, s.f.d, professor
 (imzo)